

gum, c. 4. Et fortasse hoc ipsum Patres sensere, quoniam ex eorum verbis nihil amplius colligitur, quam quod Heli ob non facrepata filiorum flagitia, eo mortis genere periit.

« Animadvertimus a Paulianistis, aliisque hæreticis Spiritum sanctum non habentibus baptizatos baptizari regulariter. » Quod asserit 146 hoc in loco sanctus doctor, baptizatos a Paulianistis et Cataphrygibus (quorum mentio fit in c. Si quis 1, q. 1) si ad Ecclesiam rediissent, ex concilii Nicæni decreto verum est, quoniam neque Christum credebant esse hominem, neque Spiritum sanctum confitebantur; ac proinde cum eorum baptismus in nomine sanctæ Trinitatis non conferretur, merito

ad Ecclesiam catholicam redeuntes baptizandi erant. Non tamen generaliter censendum est baptizatos ab hæreticis rebaptizandos esse, ut Donatistarum, hæresis, contra quam sanctus Augustinus strenue decertavit, impie affirmabat. Porro quam vera doctrina sit ab hæreticis etiam baptizatos in forma Ecclesiæ, non esse rebaptizandos, evidenter demonstrant scholastici in 4 sent. dist. 4, quæst. unic., et sanctus Thom. part. III, quæst. 66, art. 9, atque etiam in cap. de Arianis, cap. *Ab antiqua*, De consecr. dist. 4, quam sententiam cardinalem nostrum amplexatum quoque fuisse, ex ejus verbis certissimum redditur.

Sit nomen Domini benedictum.

147-148 OPUSCULUM SEPTIMUM

LIBER GOMORRHIANUS, AD LEONEM IX ROM. PONT.

ARGUMENTUM. — Nefandum et detestabile crimen, in quod Deo dicati sui temporis prolabeantur, deplorat; eosque utpote indignos a sacris ordinibus removendos esse contendit; Leonemque pontificem Romanum implorat, ut tam fæde peccantes sua auctoritate coerceat.

LEONIS IX EPISTOLA,

Qua hic sancti viri libellus confirmatur.

LEO episcopus, servus servorum Dei, dilecto in Christo filio PETRO eremitæ, æternæ beatitudinis gaudium.

Ad splendidum nitentis pudicitiae torum, fili charissime, pio certamine intentionem tuæ mentis pervenisse, libellus, quem contra quadrimodam carnalis contagionis pollutionem, honesto quidem stylo, sed honestiori ratione edidisti, manifestis documentis commendat. Subegisti siquidem carnis barbariem, qui sic erexisti brachium spiritus adversus libidinis obscenitatem. Exsecrabile quidem vitium, longeque segregans ab auctore virtutum, qui cum sit mundus, nihil admittit immundum; nec de sorte ejus esse poterit, qui sordidis illecebris subjacebit. Clerici vero, de quorum vita spurcissima flebiliter pariterque rationabiliter tua prudentia disputavit, vere, et omnino vere ad funiculum hæreditatis ejus non pertinent, de quo ipsi voluptuosus se oblectationibus submovent; qui si pudice conversarentur, non solum templum Dei sanctum, sed ipsum etiam sanctuarium dicerentur: in quo niveo candore conspicuus ille Dei Agnus immolatur, per quem fœda totius orbis lues lavatur. Tales nimirum clerici etsi non verborum, tamen operum testimonio profitentur, quia non existunt, quod censentur. Quo enim modo clericus possit esse, vel nominari, qui proprio arbitrio non metuit se inquinare? De qualibus, quia sancto furore permotus, quæ tibi videbantur scripseras; oportet, sicut desideras, apostolicam nostram interponamus auctoritatem, quatenus scrupulosam legentibus auferamus dubietatem; et constet omnibus certum nostro judicio placuisse quæcunque continet ipse libellus diabolico igni velut aqua oppositus.

B Igitur ne cœnosæ libidinis impunita licentia pervagetur, necesse est apostolicæ severitatis congrua reprehensione refellatur, et tamen aliquod tentamentum in austeritate ponatur.

Ecce omnes illi, qui quavis quatuor generum quæ dicta sunt, fœditate polluuntur, prospecta æquitatis censura, ab omnibus immaculatæ Ecclesiæ gradibus, tam sacrorum canonum quam nostro judicio depelluntur. Sed nos humanius agentes, eos, qui vel propriis manibus, vel invicem inter se egerunt semen, vel etiam qui inter femora profuderunt, et non longo usu, nec cum pluribus, si voluptatem refrenaverint, et digna poenitudine probrosa commissa luerint, admitti ad eosdem gradus, in quibus in scelere manentes, non permanentes fuerant, divinæ miserationi confisi, volumus, atque etiam jubemus; ablata aliis spe recuperationis sui ordinis, qui vel per longa tempora secum, sive cum aliis vel cum pluribus, brevi licet tempore, quolibet duorum fœditatis genere, quæ descriperas maculati: vel, quod est horrendum dictu et auditu, in terga prolapsi sunt. Contra quod nostrum apostolicæ sanctionis decretum, si quis ausus fuerit vel judicare vel latrare, ordinis sui se noverit periculo agere. Qui enim non pungit vitium, sed palpat, cum eo qui vitio moritur, ipse quoque mortis reus merito judicatur. Sed, o fili charissime, inenarrabiliter gaudeo, quia exemplo tuæ conversationis instruis, quidquid oratoria facultate docuisti. Plus est enim opere docere, quam voce. Quapropter auctore Deo palmam obtinebis victoriæ, et cum Deo, et Virginis Filio, lætaberis in cœlesti mansionem tot mercedibus cumulatus, quot creptis per te a diaboli laqueis fueris constipatus et quodammodo coronatus.

PRÆFATIO.

149 Beatissimo papæ LEONI, PETRUS ultimus monacherum servus, debitæ venerationis obsequium.

Quoniam apostolica sedes omnium Ecclesiarum mater esse ex ipso Veritatis ore cognoscitur, dignum est, ut si quid uspiam dubitationis emergerit, quod ad animarum videatur pertinere negotium, ad ipsam, velut ad magistram, et quodammodo fontem cœlestis sapientiæ recurratur, quatenus ex illo uno capite ecclesiasticæ disciplinæ lumen prodeat, quo discussis ambiguitatum tenebris, totum corpus Ecclesiæ perspicuo veritatis nitore clarescat. Quoddam autem nefandum et ignominiosum valde vitium in nostris partibus inolevit, cui nisi districtæ animadversionis manus quantocius obviet, certum est, quod divini furoris gladius in multorum perniciem immaniter grassaturus impendet. Heu! pudet dicere, pudet tam turpe flagitium sacris auribus intimare; sed si medicus horret virus plagarum, quis curabit adhibere cauterium? Si is, qui curaturus est, nauseat, quis ad incolumitatis statum pectora ægrota reducat? Vitium igitur contra naturam velut cancer ita serpit, ut sacrorum hominum ordinem attingat; et interdum ut cruenta bestia inter ovile Christi cum tantæ libertatis sævit audacia, ut quampluribus multo salubrius fuerit in mundanæ militiæ jugo deprimi, quam sub religionis obtentu tam libere ferreo juri diabolicæ tyrannidis mancipari, præsertim cum aliorum scandalo; cum Veritas dicat: « Qui scandalizaverit unum ex his pusillis, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo ejus, et demergatur in profundum maris (Matth. xviii). » Et nisi quantocius sedis apostolicæ vigor occurrat, non est dubium, quin effrenata nequitia cum restringi voluerit, a cursus sui impetu desistere nequeat.

CAPUT PRIMUM.

De diversitate peccantium contra naturam.

Ut autem res vobis tota per ordinem pateat, ex hujus nequitiae scelere quatuor diversitates fiunt. Alii siquidem secum, alii aliorum manibus, alii inter femora, alii denique consummato actu contra naturam delinquent; et in his ita per gradus ascenditur, ut quæque posteriora præcedentibus graviora judicentur. Major siquidem pœnitentia illis imponitur qui cum aliis cadunt, quam iis qui per semetipsos sordescunt; et districtius judicantur qui actum consummant, quam ii qui inter femora coinquinantur. Hos itaque corruendi gradus artifex diaboli machinatio reperit, ut quo altius per eos ascenditur, eo proclivius infelix anima ad gehennalis barathri profunda mergatur.

150 CAPUT II.

Quod inordinata rectorum pietas lapsos ab ordine non compescat.

Hujus sane perditionis obnoxii sæpe largiente divina clementia resipiscunt, atque ad satisfactionem veniunt, et pœnitentiæ quidem pondus quamlibet græve devote suscipiunt, ecclesiasticum verò ordi-

namque rectores Ecclesiarum circa hoc vitium humaniores forsitan quam expediat, absolute decernunt propter tres illos gradus, qui superius enumerati sunt, neminem a suo ordine debere deponi; hos autem solummodo non abnuunt degradari, quos ultimo actu cecidisse constiterit. Unde fit, ut qui cum octo, vel etiam decem aliis æque sordidis in hanc nequitiam lapsus esse cognoscitur, nihilominus in suo ordine permanere videatur. Quæ procul dubio impia pietas non vulnus amputat, sed ut augeatur, fomitem subministrat; non perpetrati illiciti actus prohibet amaritudinem, sed perpetrandi potius tribuit libertatem. Carnalis quippe cujuslibet ordinis homo magis formidat, et expavescit in conspectu hominum despici, quam in superni Judicis examine condemnari; ac per hoc mavult quamlibet districtæ, quamlibet animosæ pœnitentiæ sustinere laborem, quam sui gradus periculo subjacere: et dum per indiscretam discretionem non timet statum sui honoris amittere, incitatur et inexperta præsumere, et in his quæ invite præsumpsit, diutius permanere; atque, ut ita dixerim, dum illic non feritur, ubi acrius dolet, in eo, in quo semel corruit, cœnosæ obscœnitatis volutabro molliter jacet.

CAPUT III.

Quod usibus immunditiæ dediti, nec ad ordinem provehi, nec persistere debeant jam promoti.

Sed, ut nobis videtur, valde præposterum est, ut consuetudinaliter hac purulenta contagione fœdati, vel ad ordinem provehi, vel in gradu persistere audeant jam promoti. Quia et rationi contrarium, et canonicis Patrum sanctionibus probatur adversum. Hoc autem non ad hoc assero, ut in majestatis vestræ præsentia definitivæ sententiæ calculum proferam, sed ut propriæ opinionis arbitrium pandam. Hoc nempe flagitium inter cætera crimina non immerito deterrimum creditur; quandoquidem illud omnipotens Deus semper uno modo exosum habuisse legitur, et cum reliquis vitiis necdum per legale præceptum frena posuerat, jam hoc districtæ ultionis animadversione damnabat. Nam, ut taceamus, quod Sodomam et Gomorrhæam (Gen. xix), duas videlicet egregias civitates, omnesque finitimas regiones, misso cœlitus sulphure et igne subvertit; Onan Judæ filium propter hoc nefarium scelus immatura morte percussit, teste Scriptura, quæ dicit: « Sciens Onan non sibi nasci filios, introiens ad uxorem fratris sui; semen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur: et idcirco percussit eum Dominus, eo quod rem detestabilem faceret (Gen. xxxviii). » In lege quoque dicitur: « Qui dormierit cum masculo coitu femineo, uterque operati sunt nefas, morte moriantur; sanguis eorum sit super eos (Levit. xx). »

Quod autem ad ecclesiasticum ordinem promoveri non debeat, qui in illud crimen lapsus est, quod vetus lex præcipit morte damnari, testatur beatus papa Gregorius (lib. x, epist. 13), qui in suis epistolis

Passivo episcopo scribit, dicens : « Bene novit fraternitas vestra, quam longo tempore Aprutium pastoralis sollicitudine sit destitutum : ubi diu quæsimus, qui ordinari debuisset, et nequaquam potuimus invenire; sed quia Importunus mihi suis in moribus, in psalmodiæ studio, in amore orationis valde laudatur, et religiosam vitam agere dicitur; hunc volumus ut fraternitas vestra ad se faciat venire, et de anima sua admoneat, quatenus in bonis studiis crescat : et si nulla ei crimina, quæ per legis sacræ regulam morte multata sunt, obviant; tunc ordinandus est, ut vel monachus, vel a vobis subdiaconus fiat; et post aliquantum temporis, si Deo placuerit, ipse ad pastorem curam debeat promoveri. » Ecce hic aperte colligitur, quia quisquis vir cum viro labitur, quod nimirum scelus, ut supra docuimus, per vetustæ legis sententiam morte multatur, etiamsi honestis moribus polleat, si psalmodiæ studio ferveat, si in amore orationis enitescat, et omnino religiosam vitam sub approbatæ famæ testimonio ducat; reatus quidem indulgentiam plene potest accipere, ad ecclesiasticum vero ordinem nequaquam permittitur aspirare. Nam cum de illo venerabili viro, videlicet Importuno, qui primum tanto fervore laudis attollitur, tot religiosæ, et honestæ vitæ infulis redimitur, tot virtutum præconiis decoratur; tamen postmodum dicitur : « Si nulla ei crimina, quæ per sacræ legis regulam morte multata sunt, objiciant, tunc ordinandus est. » Patet profecto, quia quem dignum morte crimen abjecerat, quælibet religiosa vita subsequens ad suscipiendum ecclesiastici gradus ordinem non reformat. Nec valet ad obtinendum honoris culmen assurgere, qui in mortalis culpæ barathrum non ambigitur cecidisse. Luce ergo clarius constat, quia quicumque dicto modo lapsus esse convincitur, quod sine dubio mortale crimen est, omnino contra sacræ legis normam, omnino contra divini auctoritatis regulam ad ecclesiasticum ordinem promovetur.

CAPUT IV.

Si ecclesiastica necessitas poscat, utrum talibus hoc officium peragere liceat.

Sed fortasse dicitur, necessitas imminet, persona, quæ sacrum in Ecclesia officium peragat, deest; et congrue sententia, quæ prius divina justitia dictante depromitur, oblata rerum necessitate mollitur. Ad hæc ego compendiose respondeo : Nunquid et necessitas non incubuerat, cum pontificalis sedes pastore vacabat? An pro utilitate unius hominis censura debebitur, quæ in destitutione unius populi **152** inconcussa servatur? Et quæ non solvitur ad profectum innumeræ multitudinis, violabitur ob personæ commodum singularis? Sed jam ipse quoque prædicator egregius accedat ad medium, et quid de hoc vitio sentiat expressius innotescat. Ait enim in Epistola ad Ephesios : « Hoc autem scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, non habet hæreditatem in regno Christi et Dei (*Ephes. v.*) » Si ergo immundus in cælo nec

A qualemcumque habet hæreditatem, qua præsumptione, quo temerario fastu in Ecclesia, quæ nihilominus est regnum Dei, obtineat insuper dignitatem? Nunquid qui divinam legem in facinus cadendo postponit, ascendendo etiam ad ecclesiasticæ dignitatis officium contemnere non timebit? Et nihil sibi reservat, quia Deum contemnere in omnibus non formidat.

Sed illis profecto hæc lex specialiter est indicta, a quibus exstitit violata, teste Paulo, qui ad Timotheum scribens, ait : « Justo lex non est posita, sed injustis, impiis et peccatoribus, sceleratis et contumacis, patricidis et matricidis, homicidis, fornicariis, et masculorum concubitoribus, plagiaris, mendacibus, perjuris, et si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur (*I Tim. 1.*) » Dum igitur masculorum concubitoribus, ut ostensum est, lex illa sit posita, ut sacros ordines temerare non audeant, a quibus, rogo, lex ista servabitur, si ab his præcipue, quibus indicta est, contemnatur? Et si fortasse persona utilis dicitur, justum est, ut quo prudentius ingeniorum studiis viget, eo cautius authenticæ sanctionis mandata conservet. Unusquisque enim quo melius sapit, eo deterius delinquit. Quia inevitabiliter merebitur supplicium qui prudenter, si voluisset, potuit evitare peccatum. Nam ut beatus ait Jacobus : « Scienti bonum, et non facienti, peccatum est illi (*Jac. iv.*) » Et Veritas dicit : « Cui plus committitur, plus ab eo requiratur. » Nam si in erudito quolibet viro ecclesiasticæ disciplinæ ordo confunditur, mirum si ab ignorante servatur. Si enim peritus quisque inordinate ad ordinem ducitur, videtur quodammodo se sequentibus, et, ut ita dicam, simplicioribus erroris semitam sternere, quam ipse aggressus est, tumido superbiæ pede calcare : et non solum judicandus est, quia peccavit; sed etiam quia propriæ præsumptionis exemplo ad æmulationem peccandi et alios invitavit.

CAPUT V.

Quod in reprobum sensum lapsi sunt, qui post hoc vitium habere sacrum ordinem concupiscunt.

Quis enim surda aure prætereat, imo quis non ædullitus contremiscat, quod de talibus Apostolus, velut tuba vehemens, intonat, dicens : « Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis (*Rom. 1.*) » Et paulo post : « Propterea tradidit illos Deus in passionem ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam; similiter autem et masculi, **153** relicto naturali usu femine, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes : et mercedem, quam oportuit, erroris sui, in semetipsos recipientes : et sicut non probaverunt habere Deum in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant quæ non conveniunt (*Ibid.*) » Quid est enim quod post tam gravem lapsum tantopere sublimitatem ecclesiastici ordinis ambiunt? Quid opinandum est, quid creden-

dum est, nisi quod eos Deus in reprobum sensum tradidit? Nec ea, quæ illis necessaria sunt, peccatis exigentibus, videre permittit. Quia enim illis occidit sol, ille scilicet, qui ascendit super occasum (*Psal. LXVII*), amissis interioribus oculis, nec considerare prævalent quod gravia sint mala, quæ per immunditiam perpetrarunt; neque quam deterius adhuc sit, quod contra voluntatem Dei inordinate habere concupiscunt; et hoc ex divinæ justitiæ regula consueto more procedit, ut hi qui se hac perditissima sorde commaculant, digna percussi animadversione iudicii, tenebras cæcitatæ incurrant. Sicut de antiquis illis hujus sceditatis auctoribus legitur: « Cum justo Loth vim vehementissime faceret, jamque prope essent ut effringerent fores. Et ecce, inquit Scriptura, miserunt manum viri, et introduxerunt ad se Loth, clausuruntque ostium, et eos, qui foris erant percusserunt cæcitate a minimo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent (*Gen. XIX*). Constat autem, quia per illos duos angelos, qui ad B. Loth venisse leguntur, persona Patris, et Filii non incongrue designatur. Quod per hoc evidenter ostenditur, quod ad eos ipse Loth loquens, dicit: « Quæso, Domine mi; quia invenit servus tuus gratiam coram te, et magnificasti misericordiam tuam, quam fecisti mecum, ut salvares animam meam (*Ibid.*). » Qui enim sic duobus quasi uni singulariter loquitur, certum est quia in duabus personis unam substantiam veneratur.

Sodomitæ ergo ad angelos conantur violenter irrumpere, cum immundi homines ad Deum tentant per sacri ordinis officia propinquare. Sed hi profecto cæcitate percutiuntur, quia justo Dei iudicio in tenebras interiores cadunt; ita ut nec ostium invenire prævaleant, quia a Deo peccando divisi, unde ad eum revertuntur ignorant. Qui enim non per humilitatis, sed per arrogantiae, et tumoris anfractus ad Deum accedere gestiunt, patet profecto, quia unde ingressione aditus pateat non agnoscunt; vel etiam quia ostium Christus est, sicut ipse dicit: « Ego sum ostium (*Joan. X*). » Qui Christum peccatis exigentibus amittunt, quasi intrare cœlestium civium habitaculum non possint, ostium non inveniunt.

In reprobum ergo sensum traditi sunt, quia dum reatus sui pondus in propriæ mentis statera non trutinant, gravissimam plumbi massam, pœnarum inanum levitatem putant. Quod ergo illic dicitur: « Percusserunt eos, qui foris erant cæcitate (*Gen. XIX*); » hoc Apostolus manifeste declarat, cum dicit: « Tradidit eos Deus in reprobum sensum; » et quod illic subjungitur: « Ut ostium invenire non possent; » hoc etiam patenter exponit, cum ait: « Ut faciant quæ non conveniunt. » Ac si diceret: ut intrare tentent, unde non debent. **154** Qui enim indignus ordine ad sacri altaris officium conatur irrumpere, quid aliud quam relicto januæ limine, per immeabilem parietis obicem nititur introire? Et quia liber pedibus non patet ingressus, hi tales dum sibi spondent ad sacrarium posse perlingere, sua præsum-

ptione frustrari coguntur potius in exteriori vestibulo remanere. Et frontem quidem possunt in sacre Scripturæ saxa percutere, sed per divinæ auctoritatis aditum nequaquam permittuntur intrare; atque dum ingredi, quo non sinuntur, attentant, nihil aliud faciunt, quam oblectum parietem inaniter palpant. Quibus non immerito congruit, quod per prophetam dicitur: « Sicut in nocte ita palpabunt in meridie (*Job V*). » Et qui recti aditus limen transcendere nequeunt, pererrando in circuitum insania rotante volvuntur. De quibus per Psalmistam dicitur: « Deus meus, pone illos ut rotam (*Psal. LXXXII*). » Et item: « In circuitu impii ambulant (*Psal. XI*). » De quibus etiam Paulus, cum superius memorata loqueretur, paulo post subdit, dicens: « Qui talia agunt, digni sunt morte, non solum qui illa faciunt, sed qui consentiunt facientibus (*Rom. I*). »

Plane qui ad tam terribile apostolicæ invectionis tonitru non expergiscitur, hic projecto non dormiens, sed mortuus congrue iudicatur. Et cum Apostolus non de Judæis utcumque fidelibus, sed de gentilibus, et Deum ignorantibus tanto studio sententiam districtæ animadversionis exaggeret; quid, rogo, dixisset, si tale hoc vulnus in ipso corpore sanctæ Ecclesiæ fetere conspiceret? Præsertim quis dolor, quis compassionis ardor pium istud pectus accenderet, si hanc peremptoriam pestem grassari et in sacro ordine didicisset? Audiant desides clericorum, sacerdotumque rectores; audiant, et licet de suo securi sint, alieni reatus se esse participes pertimescant. Illi nimirum, qui ad corrigenda subditorum peccata connivent, et inconsiderato silentio subditis peccandi licentiam præbent. Audiant, inquam, et prudenter intelligant, quia omnes uniformiter digni sunt morte; videlicet non solum qui illa faciunt, sed et qui consentiunt facientibus.

CAPUT VI.

De spiritualibus patribus qui cum filiis suis coinquantur.

Sed, o scelus inauditum! o facinus toto lacrymarum fonte lugendum! Si hi morte plectendi sunt, qui facientibus ista consentiunt, quod dignum illis poterit excogitari supplicium, qui cum suis spiritualibus filiis hæc mala extrema damnatione punienda committunt? Quis jam in gregibus reperiri valeat fructus, cum pastor in ventrem diaboli tam profunda sit præcipitatione demersus? Quis jam sub ejus imperio maneat, quem tam hostiliter a Deo extraneum non ignorat? Qui de pœnitente facit pellicem, et quem spiritualiter Deo genuerat filium, ferreo diabolicæ tyrannidis imperio per suæ carnis immunditiam subjungat servum? Si mulierem quis violat, quam de sacro fonte levavit, nunquid non absque ullo cunctationis obstaculo communionem privandus esse decernitur, **155** et sacrorum censura canonum per publicam pœnitentiam transire jubetur? Scriptum nanque est: Quia major est generatio spiritalis, quam carnalis.

Sequitur ergo, ut eadem sententia digne ferriatur et qui carnalem filiam perdidit, et qui spiritualem

sacrilega commistione corruptit; nisi forte in hoc A utriusque criminis qualitas discernatur, quod uterque, licet incestuose, naturaliter tamen, quia cum muliere peccavit; ille autem sacrilegium commisit in filium, incestus crimen incurrit in masculum, naturæ jura dissolvit. Et, ut mihi videtur, tolerabilius est cum pecude, quam cum viro in luxuriæ flagitium labi. Quanto videlicet levius judicatur quemlibet solum perire, quam secum quoque alium ad interitus perniciem trahere. Miserabilis quippe conditio est, ubi sic unius ruina pendet ex altero; ut dum unus exstinguitur, alter in mortem necessario subsequatur.

CAPUT VII.

De illis, qui eisdem, cum quibus lapsi sunt, sua crimina B confitentur.

Ut autem diabolicæ machinationis argumenta non lateant, sed quæ in officina veteris malitiæ secrete fabricantur, in lucem me pallificante procedant; illud absconsum iri non patior, quod quidam hujus veneno criminis satiati, dum quasi ad cor redeunt, ne reatus ad aliorum notitiam prodeat, inter se invicem confitentur: et dum hominum faciem erubescunt, qui reatus auctores existunt, ipsi iudices fiunt: et indiscretam indulgentiam, quam sibi quisque affectat impendi, gaudeat alteri vicaria permutatione largiri. Unde fit, ut et magnorum criminum poenitentes sint, et tamen nec ora jejunio palleant, nec corpora macie contabescant; et dum nullo modo venter ab immoderata alimentorum perceptione restringitur, in ardorem consuetæ libidinis animus turpiter inflammatur. Quo fit, ut qui commissam necdum fleverat, adhuc deterius lugenda committat.

Sed legis præceptum est, ut cum quis lepra perfunditur, sacerdotibus ostendatur; tunc autem non sacerdotibus sed leproso potius ostenditur, cum immundus immundo peractam communem nequitiam confitetur. Sed cum confessio utique manifestatio sit, quid, obsecro, manifestat, qui audienti cognitum narrat, aut quo pacto confessio illa dicenda est, ubi nihil a confitente manifestatur, nisi quod jampridem ab audiente cognoscitur? Et qui sociali vinculo peractæ iniquitatis astringitur, qua lege, quo jure alterum poterit ligare vel solvere? Frustra enim quis alium solvere nititur, qui et ipse vinculis irretitur. D Et qui cæco vult fieri dux itineris, necesse est ut ipse videat, ne sequenti se auctor præcipitationis fiat, sicut voce Veritatis dicitur, ubi ait: « Si cæcus cæcum duxerit, ambo in foveam cadunt (Matth. xv); » et iterum: « Vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras (Matth. vii): Hypocrita, ejice primam trabem de oculo tuo et tunc perspicies, ut educas festucam de oculo fratris tui (Luc. vi). »

156 His evangelicis testimoniis apertissime declaratur, quia qui ejusdem reatus tenebris premitur, frustra alium ad lumen poenitentiae revocare conatur; et dum supra vires suas alium errando perire non

metuit, cum eo simul, qui sequitur, præsentis ruinæ foveam non evadit.

CAPUT VIII.

Quod sicut sacrilegus virginis violator, ita quoque filii spiritualis prostitutor jure sit deponendus.

Sed jam te ore ad os, quisquis es, carnalis homo, convenio. Nunquidnam ideo spiritualibus viris confiteri commissa detrectas; quia et ab ecclesiastico gradu cessare formidas? Sed quanto salubrius erat in conspectu hominum temporalem perpeti verecundiam, quam ante tribunal superni Judicis æternam subire vindictam? Dicis forsitan mihi: Si solummodo inter femora vir cum viro ceciderit, poenitentiam quidem aget, sed piæ humanitatis intuitu irrevocabiliter a suo gradu dejici non debet. Quæro abs te: Si quis sacrilege cum virgine periclitatus fuerit, nunquid in suo gradu tuo judicio permanebit? Sed non est ambiguum, quin hujusmodi censeas deponendum; consequens igitur est, ut quod de sacra virgine rationabiliter asseris, de filio spirituali etiam inevitabiliter fatearis; ac per hoc, quod de spiritualibus patribus videris asserere, id ipsum te, necesse est, de clericis definire. Hac tamen, ut dictum est, diversitate servata, quia hoc tanto perpenditur esse deterius, quanto per identitatem sexuum naturæ probatur adversum, et tum in judicandis excessibus jure ad delinquentis semper recurratur arbitrium, qui masculina femora polluit, si natura permitteret, quidquid in mulieribus agitur, totum in masculo per effrenatæ libidinis insaniam perpetraret, fecit quod potuit: ad hæc usque perveniens quæ natura negavit, et illic invitus metam criminis fixit, ubi naturæ necessitas intransmeabilem facultatis terminum collocavit. Quia ergo eadem lex est utriusque sexus viris sacris, et clericis; concludamus necesse est, ut sicut virginis sacrilegus violator jure deponitur, ita etiam filii spiritualis prostitutor modis omnibus a suo nihilominus arceatur officio.

CAPUT IX.

Quod ejusdem criminis reus sit, et qui cum carnali, vel baptismatis filia labitur.

Et ut ad sacros, id est, execrabiles confessores adhuc se disputationis sermo retorqueat: si quilibet canonicus presbyter cum muliere cecidit, cui poenitentiae judicium vel semel indixit, a nemine prorsus ambigitur, quin synodalis censura judicii degradetur; si autem religiosus cum religioso labitur, cui videlicet vel in danda poenitentia iudex exstitit, vel in accipiendo judicatus fuit, nunquid non dictante justitia sui ordinis honore carebit? Ita namque vulgata consuetudine dicitur filius poenitentiae, **157** sicut filius baptismi. Unde et de B. Marco evangelista legitur: « Quia Petri est in baptisate filius (I Cor. i). » Et egregius prædicator dicit: « Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare; » ipse item dicit: « Quæ est enim gloria mea ante Dominum? nonne vos? in Christo enim Jesu per Evangelium ego vos genui (I Cor. iv). » Rursumque

ad Galatas ait : « Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis (Gal. iv). » Si ergo ille genuit, ille parturit, qui non est missus baptizare, sed evangelizare, ac per hoc poenitentiam provocare, congrue dicitur et ille filius, qui accipit; et ille pater, qui poenitentiam imponit. Jam ergo, si superius dicta subtiliter attenduntur, luce clarius constat, quia ejusdem criminis reus est, et qui cum carnali, vel baptismatis filia fornicatur; et is, qui cum filio poenitentiae turpitudinem operatur. Et sicut is, qui cum ea lapsus est, quam carnaliter genuit, vel quam de baptismo suscepit, vel cui poenitentiae iudicium posuit; ita etiam qui cum filio poenitentiae per immunditiam labitur, justum est ab eo cujus administrator est ordine omnimodis segregetur.

CAPUT X.

De apocryphis canonibus, in quibus quicumque confidunt, omnino decipiuntur.

Sed quoniam quaedam naeniae sacris canonibus reperiuntur admistae, in quibus perditii homines vana praesumptione confidunt, ex ipsis aliquas hic apponimus, ut non solum eas, sed et omnes alias sibi similes scriptas, ubicunque repertae fuerint, falsas et omnino apocryphas liquido demonstramus. Dicitur enim inter caetera : Presbyter non prolato monachi voto, cum puella, vel meretrice peccans, annos duos, et tribus quadragesimis, secunda, quarta, et sexta feria et Sabbato semper cum sicco pane poeniteat; si cum ancilla Dei, aut masculo, addatur jejunium, id est, quinque annos, si in consuetudine est. Similiter diaconi, si monachi non sunt, duos annos; sicut et monachi, qui sine gradu sunt. Paulo post subditur : Clericus cum puella si sine voto monachi, fornicatus fuerit, dimidium annum poeniteat; si canonicus, similiter; si frequenter, duos annos. Item si quis peccaverit, sicut Sodomitae, quidam dicunt decem annos poenitentiae : qui in consuetudine habet, amplius plecti debet; si est in gradu, degradetur, et sicut laicus poeniteat. Vir, qui inter femora fornicatus fuerit, uno anno poeniteat; si iteraverit, duobus annis; si autem in terga fornicatus fuerit, tres annos poeniteat; si puer, duos annos poeniteat; si cum pecude fuerit fornicatus vel jumento, decem annos poeniteat. Item, episcopus cum quadrupede peccans, decem annos poeniteat, et gradum amittat; presbyter quinque; diaconus tres; clericus duo : et multa alia mendosa, atque sacrilega versutia diaboli sacris canonibus reperiuntur inserta, quae nobis magis libet obliterare, quam scribere; magis conspuere, quam tam vana ludibria schedulis inculcare. Ecce his deliramentis carnales homines confidunt, his velut somniorum portentis fidem attribuunt, **158** et vanae se spei securitate deludunt. Sed videamus, si canonicae auctoritati ista convenient; et utrum tenenda sint, an vitanda, non tam verbis, quam rebus attestantibus innotescant.

CAPUT XI.

Probabilis reprobatio supradictorum canonum.

Igitur, ut ad principium hujus captiosi capituli

PATROL. CXLV.

A redeamus, dicitur : Quia presbyter non prolato monachi voto, cum puella, vel meretrice peccans, annos duos poeniteat. Et quis tam hebes, quis tam insanus reperiri valeat, qui duorum annorum poenitentiam, deprehenso in fornicatione presbytero, idoneam credat? Si quis enim quantulumcunque scientiam canonicae auctoritatis vel summotenus attigit, ut districtiora iudicia taceamus, quia lapsus in fornicatione presbytero, saltem decem annorum poenitentia decernatur, patenter agnoscit. Haec autem duorum annorum de fornicatione poenitentiam non modo non sacerdotum, sed nec laicorum esse perpenditur, quibus nimirum ex hac ruina ad satisfactionem currentibus, tricennium iudicatur. Deinde additur : Si cum ancilla Dei, aut masculo, subauditur presbyter, peccaverit, addatur jejunium, id est, quinque annorum, si in consuetudine est : similiter diaconi, si monachi non sunt, duobus annis, sicut et monachi qui sine gradu sunt, poeniteant. Unum in capite hujus insensatae sententiae, quam expono, alacriter video, libenter attendo; nimirum quod dicitur : Si cum ancilla Dei, aut cum masculo. Ecce, o bone vir Sodomita, in ipsa tua scriptura, quam singulariter diligis, quam inhiante amplecteris, quam tibi velut clypeum defensionis opponis, aperte consideras, quia sive cum ancilla Dei quis peccet, sive cum masculo, nihil differt; sed aequale peccatum, par decernitur esse iudicium. Jam nihil est unde mecum confligere, nihil unde a meis iure possis allegationibus dissentire.

C Sed quis tam vesane desipiat, quis tam profundae tenebras caecitatis incurrat, ut de lapsu cum ancilla Dei, hoc est, sanctimoniali, vel presbytero, quinque; vel diacono, sive monacho, duorum annorum imponendam poenitentiam censeat? Nonne haec est insidiatrix tendicula pereunium? Nonne hic est errantium laqueus animarum? Illud autem quis non poterit improbare, quod dicitur : Quia clericus cum puella si sine voto monachi fornicatus fuerit, dimidium annum poeniteat? Et quis ita sacrae Scripturae scientia polleat, quis ita vel in dialecticae subtilitatis acumine argumentosus existat, ut tam ex lege legem, tam laudabiliter detestandae auctoritatis iudicabile praedictum condemnare praesumat? Unde laico triennium datur, inde clericus dimidio anno poenitere praecipitur? Beati ergo clerici, qui fornicantur, Sodomitarum si arbitrio iudicentur : eadem quippe mensura qua metiuntur aliis, remetiri cupiunt sibi metipsis. Satis iste auctor erroris ad lucrandas diabolo animas avidus exstitit, qui dum monachos perdere studuit, usque **159** ad ordinem clericorum dogma suae perversitatis extendit; et animarum homicida, dum sola monachorum morte stomachum suae malitiae gulatenus explere non potuit, satiare se vel ex alio ordine concupivit.

Jam vero quod sequitur, videamus : Si quis peccaverit sicut Sodomitae, quidam decem annos dicunt poenitentiae; qui in consuetudine habet, amplius plecti debet; si in gradu est, degradetur, et sicut lai-

cus pœniteat. Vir, qui inter femora fornicatus fuerit, uno anno pœniteat; si iteraverit, duobus annis pœniteat; si autem in terga fornicatus fuerit, tribus annis pœniteat. Et cum peccare sicut Sodomita, ut ipsi pœhibētis, nihil aliud sit, quam fornicari in terga; quid est, quod vestri canones in uno pene versiculo tam multiformes inveniuntur et varii; ut peccantibus sicut Sodomitæ, decennii pondus injungant; in terga vero fornicantibus, quod idem est, infra triennii compendium pœnitentiæ lamenta coercent? Nonne hæc monstris merito comparantur, non natura prolatis, sed industria humana compositis, quorum quædam a capitibus equinis incipiunt, et in hircorum ungulas terminantur? Quibus ergo cænonibus, quibus Patrum decretis ludibrio ista conveniant, quæ a semetipsis tam dissona, et ultra cornuta fronte resultant? Quæquæ semetipsa convellunt, quibus auctoritatibus fulciantur? « Omne enim regnum, ait Salvator, in seipsum divisum desolabitur, et domus supra domum cadet, et si Satanus in seipsum divisus est, quomodo stabit doctrina ipsius? » (Luc. xi.) Modo enim iudicium districtiōnis intendere, modo crudelem videntur quasi misericordiam exhibere: et velut in chimerali monstro hinc minas leonis specie terribiliter intonat, inde vilis capella humiliter beat; et hæc velut variarum diversitate formarum in risum potius excitant, quam ad pœnitentiæ lamenta compungant.

Quibus quoque in errore similia sunt, quæ sequuntur: Qui cum pecude fuerit fornicatus, vel jumento; decem annis pœniteat; item episcopus cum quadripedibus peccans, decem annis pœniteat, et gradum amittat; pœsbyter quinque, diaconus tres, clericus duos; cum prius absolute dicat: Quia quicumque cum pecude vel jumento fuerit fornicatus, decem annorum satisfactione multabitur; quomodo consequens est, quod subjungitur: ut pœsbytero quinque; diacono trium, clerico duorum annorum de pecuali concubitu pœnitentia indicetur? Unde quicumque; hoc est, quilibet etiam laicus et decennalis spatii afflictione constringitur, inde pœsbytero quinquennium ponitur, id est, dimidium totius pœnitentiæ relaxatur. Quibus, rogo, sacri eloqui paginis hæc frivola insomnia congruunt, quæ semetipsa tam evidenter impugnant? Quis non perpendat, quis aperte non videat, quia hæc, et his similia sacris cænonibus fraudulentè immista, figmenta sunt diabolica, atque ad decipiendas simplicium animas callidis machinationibus instituta? Sicut enim melli, vel quibuslibet esculentioribus cibis venenum fraudulentè immittitur, ut dum ad comedendum alimentorum suavitas provocat, virus, quod latet, facilis in hominis interiora se transfundat; ita hæc subdola et mendosa **160** commenta sacris inseruntur eloquiis, ut suspicionem effugiant falsitatis; et quodam quasi melle sunt oblitata, dum falsæ pietatis videntur duleedine saporata. Sed cave ab his; quicumque es, ne te Sirenarum carmen mortifera suavitate demulceat; ne aavim tuæ mentis in Scyllæ voraginis profunda de-

mergat: non te sanctorum conciliorum pelagus prolata forsitan austeritate perterreat; non te vadosi syrtes apocryphorum canonum promissa lenitate fluctuum trahant. Sæpe enim navis procellosos fugiens fluctus, dum littoreis propinquaret arenis, naufragium pertulit; et sæpe alta pelagi sulcans, sine jacturâ oneris, incolumis enatavit.

CAPUT XII.

Quod hæc ludibria jurè a numero canonum excluduntur, quod certum habere non videantur auctorem.

Verumtamen quis istos canones fabricavit? quis in purpureo Ecclesiæ nemore tam spinosos, tam aculeatos paliuri tribulos seminare præsumpsit? Constat nimirum, quod omnes authentici cænones, aut in venerandis synodalibus conciliis sunt inventi, aut a sanctis Patribus sedis apostolicæ pontificibus promulgati: nec cuiquam soli homini licet canones edere, sed illi tantummodo hoc competit privilegium, qui in B. Petri cathedra cernitur præsidere. Hæc autem, de quibus loquimur, spuria canonum vitulamina, et a sacris conciliis noscuntur exclusa, et a decretis Patrum omnino probantur extranea: sequitur ergo, ut nequaquam inter canones habeantur, quæ nec decretalibus Patrum edictis, nec a sacris videntur prodire conciliis. Quidquid enim inter species non annumeratur, a genere procul dubio alienum esse decernitur. Quod si nomen auctoris inquiritur, certum non valet dici, quia nec poterat in variis codicibus uniformiter inveniri. Alibi enim scribitur, Theodorus dicit; alibi, Pœnitentialis Romanus dicit; alibi, Canones apostolorum; aliter hic, aliter titulatur illic: et dum unum habere non merentur auctorem, omnem perdunt sine dubio auctoritatem. Quæ enim sub tot incertis auctoribus nutant; nullum certa auctoritate confirmant. Et necesse est, ut quæ dubietatis caliginem legentibus generant, a luce sacrarum Scripturarum, remota omni dubietate, recedant. Jam vero his scenicis deliramentis, de quibus carnales homines præsumebant, ex numero canonum eliminatis, ac perspicua argumentorum ratione convictis, illos canones apponamus, de quorum fidè et auctoritate nulla prorsus ambiguitate diffidimus. In Ancyrano quippe concilio reperitur.

CAPUT XIII.

De his, qui fornicantur irrationabiliter, id est, qui miscentur pecoribus, aut cum masculis polluantur.

De his qui irrationabiliter versati sunt, sive versantur: quotquot ante vigesimum **161** annum tale crimen commiserunt, quindecim annis exactis in pœnitentia, communionem mereantur orationum; deinde quinquennio in hac communionem durantes, tunc demum oblationis sacramenta contingant. Discutiatur autem et vita eorum, qualis tempore pœnitentis exstiterit, et ita misericordiam consequantur. Quod si inexplebiliter his hæsere criminibus, ad agendam pœnitentiam prolixius tempus insumant. Quotquot autem peracta viginti annorum ætate, et uxorem habentes, hoc peccato prolapsi

sunt, viginti quinque annorum pœnitentiam gerentes, A in communionem recipiantur orationum, in qua quinquennio perdurantes, tunc demum oblationis sacramenta percipiant. Quod si qui et uxores habentes, et transcendentés quinquagesimum annum ætatis ita deliquerint, ad exitum vitæ communionis gratiam consequantur.

Ecce in ipso hujus venerandæ auctoritatis titulo manifeste perpendimus, quia non solum hi, qui consummato actu contra naturam delinquant; sed et hi, qui quolibet ingenio cum masculis polluuntur, concubitoribus pecorum per omnia comparantur. Si enim ad interjecta verba respicimus, caute et cum magnæ discretionis libramine posita pervidemus, cum dicitur: Qui miscentur pecoribus, aut cum masculis polluuntur. Nam si per hoc, quod dicitur, B qui cum masculis polluuntur, eos tantummodo, qui consummato actu contra naturam peccant, exprimere voluisset, nequaquam ei necesse fuisset duo verba proponere, qui cum solo eo, quod est, miscentur, potuisset suæ intentionis dicta complere. Sufficeret quippe ad styli compendium, si totam sententiam uno verbo comprehenderet, dicens: Qui miscentur pecoribus, aut masculis. Miscentur enim uno modo et hi, qui pecora, et hi, qui masculos violant. Sed cum alios misceri pecoribus, alios non misceri, sed pollui cum masculis dicat; patet profecto, quia in fine commatis non de corruptoribus tantummodo masculorum, sed et de quolibet modo pollutoribus sententiam proferat. Notandum autem C hujus constitutionis edictum præcipue de laicis institutum, quod facile perpenditur in eo, quod in sequentibus subinfertur: Quotquot autem peracta viginti annorum ætate, et uxorem habentes, hoc peccato prolapsi sunt, viginti quinque annorum pœnitentiam gerentes, in communionem recipiantur orationum, in qua quinquennio perdurantes, tunc demum oblationis sacramenta percipiant.

Si ergo quilibet sæcularis hujus facinoris reus, peracta viginti quinque annorum pœnitentia, in communionem quidem orationum, necdum autem ad percipienda oblationum sacramenta admittuntur; quo pacto religiosus non solum ad percipienda, sed etiam ad offerenda, et consecranda ipsa sacra mysteria idoneus judicabitur? Si vix illi permittitur, D ut ecclesiam cum aliis oraturus introeat; qualiter isti dabitur, ut ad altare Domini pro aliis intercessurus accedat? Si ille antequam tam prolixum pœnitentiæ spatium transigat, non meretur audire; iste quomodo dignus est sacra missarum solemniam celebrare? Si ille qui minus peccavit, ut puta per latum sæculi iter incedens, 162 indignus est cœlestis Eucharistiæ munus ore percipere; qualiter iste merebitur tam terribile mysterium pollutis manibus contrectare? Videmus adhuc ideam Ancyranum concilium, quid ex eodem crimine iterum definierit.

CAPUT XIV.

De his qui in pecudes, vel in masculos aut olim polluti sunt, aut hactenus hoc vitio tabescunt.

Eos qui irrationabiliter vixerunt, et lepra injusti criminis alios polluerunt, præcepit sancta synodus inter eos orare, qui spiritu periclitantur immundo. Plane dum non dicit, qui lepra injusti criminis alios corruerunt, sed polluerunt, quod etiam cum ipsius tituli præfatione concordat, ubi non de corruptis sed de pollutis exorsum est; liquet profecto, quia quocumque modo per ardorem libidinis vir cum viro polluitur, non inter catholicos Christianos, sed inter dæmoniacos orare præcipitur; quatenus si carnales homines ex semetipsis nesciunt pensare quod sunt, ab ipsis saltem valeant edoceri, cum quibus sunt B communi orationis ergastulo deputati.

Et certe satis dignum est, ut qui contra legem naturæ, contra humanæ rationis ordinem, carnem suam per tam fœda commercia dæmonibus tradunt, communem orationis angulum cum dæmoniacis sortiantur. Nam cum his malis ipsa penitus humana natura resistat, difficultatem diversi sexus abhorreat, luce clarius constat, quia nunquam tam aversa, tam aliena præsumerent, nisi eos, ut puta vasa iræ apta in interitum, iniqui spiritus pleniter possiderent; sed cum eos possidere incipiant, tunc per omne, quod implent, invasi pectoris tartareum virus suæ malignitatis infundunt, ut jam illa inhianter appetant, non quæ naturalis motus carnis efflagitet, sed quæ sola diabolica præcipitatio subministret. Nam cum vir in virum ad perpetranda immunditiam irruit, non est ille naturalis impetus carnis, sed tantum diabolicæ stimulus impulsio. Vigilanter ergo sancti Patres Sodomitas cum energumenis simul orare sanxerunt, quos eodem diabolico spiritu invasos esse non dubitaverunt. Quomodo ergo per sacerdotalis officii dignitatem inter Deum et populum debet mediator assistere, qui a totius populi congregatione sejunctus, nunquam nisi inter dæmoniacos jubetur orare? Sed quoniam duo ex uno sacro concilio testimonia adhibere curavimus, quid etiam magnus Basilius de eo, de quo nunc agitur, vitio sentiat, inseramus: ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum; ait enim:

CAPUT XV.

De clericis, vel monachis, si fuerint masculorum insectatores.

Clericus, vel monachus adolescentum, vel parvulorum insectator, vel qui osculo, vel qui aliqua occasione turpi deprehensus fuerit, publice verberetur, et coronam amittat, 163 decalvatusque turpiter sputamentis obliniatur in facie, vinculisque arctatus ferreis, carcerali sex mensibus angustia maceretur, et triduo per hebdomadas singulas ex pane hordeaceo ad vesperam feriat; post hæc aliis sex mensibus sub senioris spiritualis custodia, segregata in curticula degens, operi manuum et orationi sit intentus, vigiliis et orationibus subjectus, et sub custodia semper duorum spiritualium (fratrum ambulet,

nulla prava locutione, vel concilio deinceps juvenibus A conjungendus.

Hic carnalis homo studiose perpendat, utrum ecclesiasticis officiis tuto ministrare valeat, quem sacra auctoritas tam ignominiosis, tam turpibus dehonestandum contumeliis judicat; nec ex eo sibi blandiatur, quia neminem corruperit, cum apertissime scriptum videat, quia qui solo osculo, vel aliqua occasione turpi deprehensus fuerit, omnibus illis probrosæ disciplinæ confusionibus merito subjacebit. Quod si osculum tam austeræ ultionis supplicio plectitur, ipsa cum alio contaminatio quid meretur? Ad puniendum namque cui crimini, cui immanissimo sceleri non sufficeret publice verberari, coronam amittere, turpiter decalvari, salivarum spurcitiis obliniri, carceralibus angustiis diutius comprimi, B ferreis insuper vinculis coarctari? postremum quoque hordeaceo pane feriari præcipitur; quia qui factus est sicut equus et mulus (*Psal. xxxi*) congrue non cibo reficitur hominum, sed annona pasceatur jumentorum.

Porro si hujus peccati pondus pensare negligimus, in ipso saltem poenitentiae iudicio, quod imponitur, manifestissime declaratur. Quisquis enim canónica censura publicam subire poenitentiam cogitur, profecto ecclesiasticis indignus officiis perspicua Patrum sententia judicatur. Unde et beatus papa Siricius inter cætera scripsit, dicens: Illud quoque nos par fuit providere, ut sicut poenitentiam agere cuiquam non conceditur clericorum, ita et post poenitudinem, ac reconciliationem nulli unquam laico liceat honorem clericatus adipisci; quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla tamen debent gerendorum sacramentorum instrumenta suscipere, qui dudum fuerant vasa vitiorum. Cum ergo hujus peccati obnoxium non solum duram, sed et publicam poenitentiam B. Basilius subire præcipiat; poenitentem vero clericatus ordinem obtinere Siricius interdicit; manifeste colligitur, quia qui foeda cum masculo libidinösæ immunditiæ sorde polluitur, ecclesiasticis fungi officiis non meretur; nec idonei sunt divinum tractare mysterium, qui, ut dicitur, dudum fuerant vasâ vitiorum.

CAPUT XVI.

Nefandæ turpitudinis digna vituperatio.

Hoc sane vitium nulli prorsus est vitio conferendum, quod omnium immanitatem superat vitiorum. Hoc siquidem vitium mors est corporum, interitus est animarum, carnem pollut, mentis lumen exstinguit, Spiritum sanctum de templo humani pectoris ejicit, incensorem luxuriæ diabolum introducit, 164 mittit in errorem, subtrahit deceptæ menti funditus veritatem, eunti laqueos præparat, cadenti in puteum, ne egrediatur oppilat, infernum aperit, paradisi januam claudit, cœlestis Jerusalem civem tartareæ Babylonis facit hæredem, de stella cœli, stipulam exhibet ignis æterni, abscindit membrum Ecclesiæ, et in vorax projicit gehennæ æstuantis incendium. Hoc vitium supernæ patriæ muros conatur

evertere, et rediviva exustæ Sodomæ satagit mœnia reparare. Hoc est enim, quod sobrietatem violat, pudicitiam necat, castitatem jugulat, virginitatem, quæ irrecuperabilis est, spurcissimæ contagionis mucrone trucidat. Omnia foedat, omnia maculat, omnia polluit; et quantum ad se, nihil purum, nihil a sordibus alienum, nihil mundum esse permittit: « Omnia enim, ut Apostolus ait, munda mundis: contaminatis autem et infidelibus nihil mundum (*Tit. 1*). »

Hoc vitium a choro ecclesiastici conventus eliminat, et cum energumenis ac dæmonio laborantibus orare compellit, a Deo animam separat, ut dæmonibus jungat. Hæc pestilentissima Sodomorum regina suæ tyrannidis legibus obsequentem, hominibus turpem; Deo reddit odibilem; adversus Deum, nefanda bella conserere; nequissimi spiritus imperat militiam hajulare; ab angelorum consortio separat, et infelicem animam sub propriæ dominationis jugo a sua nobilitate captivat. Virtutum armis suos milites exuit, omniumque vitiorum jaculis, ut confodiantur, exponit. In Ecclesia humiliat, in foro condemnat, foedat in secreto, dehonestat in publico, conscientiam rodit ut vermis, carnem exurit ut ignis; anhelat, ut voluptatem expleat; at contra timet ne ad medium veniat, ne in publicum exeat, ne hominibus innotescat. Quem enim ille non timeat, qui et ipsum communis ruinæ participem pavida suspicione formidat? Ne videlicet et ipse qui simul peccat, iudex sceleris per confessionem fiat, dum non modo quia peccaverit, confiteri non ambigat, sed etiam cum quo peccavit consequenter adjungat: ut sicut unus in peccato mori, nisi altero moriente non potuit; ita et alter alteri resurgendi occasionem præbeat, cum resurgit. Ardet caro misera furore libidinis, tremet mens frigida rancore suspicionis, et in pectore miseri hominis jam quasi tartareum chaos exæstuat, dum quot cogitationum aculeis pungitur, quodammodo tot poenarum suppliciis cruciatur. Infelici quippe animæ postquam hic venenatissimus coluber dentes semel infixit, illico sensus adimitur, memoria tollitur, mentis acies obscuratur; fit immemor Dei, obliviscitur etiam sui. Hæc namque pestis fidei fundamentum evacuat, spei robur enervat, charitatis vinculum dissipat, justitiam tollit, fortitudinem subruit, temperantiam eximit, prudentiæ acumen obtundit. D

Et quid amplius dicam? Quandoquidem omnem virtutum cuneum de curia humani cordis expellit, omnemque vitiorum barbariem, velut evulsis portarum repagulis, intromittit. Cui scilicet illa, quæ sub specie terrenæ Jerusalem dicitur, Jeremiæ sententia congruenter aptatur: « Manum, inquit, misit hostis ad 165 omnia desiderabilia ejus; quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus præceperas ne intrarent in Ecclesiam tuam (*Thren. 1*). » Nimirum quem hæc atrocissima bestia cruentis semel faucibus devorat, a cunctis bonis operibus quibusdam suis vinculis obligat, per omnia nequissimæ pravitatis abrupta præcipitanter effrenat. Mox nempe

ut quisque in hanc extremæ perditionis abyssum fuerit lapsus, a superna patria exsul efficitur, a Christi corpore separatur, totius Ecclesiæ auctoritate confunditur, omnium sanctorum Patrum iudicio condemnatur, inter homines in terra despicitur, a coelestium civium contubernio reprobatur; fit sibi cœlum ferreum, et terra ænea; neque illuc potest pondere criminis gravatus assurgere; neque hic sua mala ignorantiae latibulo diutius occultare: non hic potest gaudere, dum vivit; nec illic sperare, dum deficit, quia et nunc humanæ derisionis opprobrium, et postmodum æternæ damnationis cogitur perferre tormentum. Cui videlicet animæ bene congruit illa prophetiæ lamentationis vox, qua dicitur: « Vide, Domine, quoniam tribulor, venter meus conturbatus est, subversum est cor meum in memetipsa, quoniam plena sum amaritudine: foris interficit gladius, et domi-mors similis est (*Thren. 1*). »

CAPUT XVII.

Flebilis lamentatio super animam immunditiæ sordibus deditam.

Ego, ego te, infelix anima, defleo, atque ex intimo pectore de tuæ perditionis sorte suspiro. Defleo te, inquam, miserabilis anima immunditiæ sordibus dedita, toto nimirum lacrymarum fonte lugenda. Proh dolor! Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrymarum? (*Jer. ix.*) Nec inconvenientius hæc flebilis vox me nunc singultante depromitur, quam tunc ex ore prophetico ferebatur. Non enim lapidea turrifæ urbis propugnacula, non manufacti templi subversa conqueror ædificia, non vilis vulgi agmina lamentor ad Babylonici régis imperium ducta fuisse captiva; nobilis a me anima plangitur, ad imaginem Dei, et similitudinem condita, et pretiosissimo Christi sanguine comparata, multis clârior ædificiis, cunctis certe terrenæ fabricæ præferenda fastigiis. Insignis igitur animæ lapsum, et templi, in quo Christus habitaverat, lamentor excidium. Oculi mei plorando deficiente, uberes lacrymarum rivos effundite, continuis fletibus tristia lugubres ora rigate. Deducant cum propheta oculi mei lacrymas per diem et noctem, et non taceant, quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei, plaga pessima, vehementer (*Jer. xiv*). Filia quippe populi mei pessima plaga percussa est; quia anima, quæ sanctæ Ecclesiæ fuerat filia, ab hoste humani generis telo immunditiæ est crudeliter sauciata: et quæ in aula regis æterni lacte sacri eloquii tenere ac molliter enutriebatur; nunc veneno libidinis pestilenter infecta, in sulphureis Gomorrhæ cineribus tumefacta, accrigida jacere conspicitur. « Qui enim vescebantur voluptuose, interierunt in viis; qui nutriebantur in **166** croceis, amplexati sunt stercora (*Thren. iv*). » Quare? sequitur propheta, et dicit: « Quia major effecta est iniquitas filie populi mei peccato Sodomorum, quæ subversa est in momento (*Ibid.*). » Iniquitas quippe Christianæ animæ peccatum superat

A Sodomorum, quia unusquisque nunc tanto deterius delinquit, quanto et ipsa evangelicæ gratiæ mandata contemnit; et ne remedium excusatoriæ tergiversationis inveniat, notitia illum divinæ legis instanter accusat.

Heu, heu, infelix anima! cur non consideras a quantæ dignitatis culmine sis ejecta, quanto splendoris et gloriæ sis decore nudata? Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion, projecit de cœlo in terram inclytam Israel, egressus est a filia Sion omnis decor ejus (*Thren. ii*). Ego calamitati tuæ compatiens, et ignominiam tuam amarissime deflens, dico: « Defecerunt præ lacrymis oculi mei, conturbata sunt viscera mea, effusum est in terra jecur meum super contritione filie populi mei (*Ibid.*); » et tu mala tua pensare dissimulans, atque animos a crimine sumens, Sedeo, ais, regina; et vidua non sum! Ego captivitatem tuam miseratus exclamo: Quare Jacob ductus est ut vernaculus, et Israel factus est in prædam? (*Jer. ii*.) Et tu dicis: Quia dives sum, et locupletatus, et nullius egeo. Et nescis quia tu es miser, miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus? (*Apoc. iii*.)

Perpende, miser, quanta cor tuum obscuritas premat; animadvertite, quam densa te caligo cæcitatatis involvat. In virilem sexum furor te libidinis impulit? In tuam te speciem, hoc est, virum in virum, luxuriæ rabies incitavit? Nunquid hircus in hircum aliquando libidine præcipitatus insiliit? Nunquid aries in arietem ardore coitus insanivit? Equus nempe cum equo ad unum præsepe blande et concorditer pascitur, qui visa equa in sensibilitatem luxuriæ protinus efferatur. Nunquam taurus taurum amore coeundi petulantè appetit, nunquam asinus stimulo concumbendi cum asino ruditus emit. Hoc ergo perditii homines perpetrare non metuunt, quod ipsa quoque bruta animalia perhorrescunt: quod ab humanæ pravitate temeritate committitur, irrationabilium pecorum iudicio condemnatur. Dic, vir evirate; responde, homo effeminate, quid in viro quæris, quod in temetipso invenire non possis? quam diversitatem sexuum? quæ varia lineamenta membrorum? quam mollietiem? quam carnalis illecebræ teneritudinem? quam lubrici vultus jucunditatem? Terreat te, quæso, vigor masculini aspectus, abhorreat mens tua viriles artus. Naturalis quippe appetitus officium est, ut hoc unusquisque extrinsecus quærat quod intra suæ facultatis claustra reperire non valet. Si ergo te contrectatio masculinæ carnis oblectat, verte manus in te: et scito, quia quidquid apud te non invenis, in alieno corpore in vacuum quæris. Væ tibi, infelix anima! de cuius interitu tristantur angeli, insultant plausibus inimici; facta es præda dæmonum, rapina crudelium, spoliolum impiorum: « Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui; sibilaverunt, et fremuerunt dentibus, et diverunt: Devorabimus eam: en ista

est dies, quam exspectabamus : invenimus, vidimus (*Thren. II*). »

167 CAPUT XVIII.

Quod ideo anima debet plangi, quia non plangit.

Idcirco ego te, o miserabilis anima, tot lamentationibus defleo, quia te flere non cerno; idcirco ego pro te humi prostratus jaceo, quia te male erectam post tam gravem lapsum ultro etiam ad fastigium ecclesiastici ordinis contendere video. Cæterum si tu te in humilitate deprimeres, ego de tua restauratione securus, totis in Domino visceribus exultarem; si contriti cordis digna compunctio pectoris tui arcana concuteret, ego non immerito ineffabilis lætitiæ tripudio jucundarer. Idcirco ergo maxime flenda es, quia non fles; ideo alienis doloribus indiges, quia calamitatis tuæ periculum ipsa non doles; et eo amarioribus fraternæ compassionis es fletibus deploranda, quo nullo perpenderis propriæ tristitiæ mœrore turbata; ut quid damnationis tuæ pondus pensare dissimulas? ut quid te modo in peccatorum profunda mergendo, modo in superbiam elevando, iram tibi in die iræ thesaurizare non cessas? Venit, venit super te maledictio illa, quæ ex ore David in Joab, et in domum ejus est, fuso Abner sanguine, jaculata. Pestis illa Gomorrhiana nunc in habitatione tui corporis vivit, quæ domum Joab crudelis homicidii ultione damnavit. Percusso quippe Abner, ait David: « Mundus ego sum, et regnum meum usque in sempiternum a sanguine Abner filii Ner: et veniat super caput Joab, et super omnem domum patris ejus, nec deficiat de domo Joab Gomorrhianum sustinens (*II Reg. III*). » Pro quo secunda translatio habet: Fluxum seminis sustinens, et leprosus tenens fuscum, et cadens gladio, et indigens pane. Lepra quippe perfunditur, qui gravis peccati labe fœdatur. Fuscum vero tenere, est virilis vitæ fortia facta relinquere, et femineæ conversationis illecebrosam molliem exhibere. Gladio cadit, qui furorem divinæ indignationis incurrit. Pane indiget, quem a perceptione Christi corporis, proprii reatus pœna coerces: Ille est enim panis vivus qui de cœlo descendit (*Joan. IV*).

Si ergo post fluxum seminis leprosus factus præcepto legis extra castra manere compelleris, cur adhuc in eisdem castris etiam honoris primatum obtinere contendis? Nunquid non Ozias rex cum superbe adolere incensum super altare thymiamatis voluisset, postquam se plaga lepræ cœlitus percussus agnovit, non modo a sacerdotibus de templo expelli patienter tulit; sed et ipse celeriter egredi festinavit? Scriptum quippe est: « Cumque respexisset eum Azarias pontifex, et omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, et festinato expulerunt eum; » moxque subjungitur: « Sed et ipse perterritus, acceleravit egredi, eo quod sensisset plagam Domini (*II Paral. XLVI*). »

Si rex corporali lepra percussus, a sacerdotibus de templo ejici non contempsit, tu leprosus in anima, cur tot sanctorum Patrum judicio sacris al-

taribus removeri non pateris? Si ipse dimisso regie dignitatis imperio, habitare in domo privata usque ad obitum non erubuit; tu cur a sacerdotalis officii confunderis arce descendere, ut in pœnitentiæ sepultura conclusus, te inter vivos studeas quasi mortuum deputare? Et, ut ad illam Joab mysticam recurramus historiam, si ipse gladio corruisti, quomodo alium per sacerdotalem gratiam suscitabis? Si ipse exigentibus meritis, indiges pane, id est, a Christi separatus es corpore, quo pacto alium poteris cœlestis mensæ dapibus satiare? Si tu Ozias lepra es percussus in fronte, hoc est, infamiæ nota dehonestaris in facie, quomodo alium poteris obducta perpetrati criminis alluvione purgare? Erubescat ergo tumefacta superbia, nec super se extolli inaniter appetat, quam infra se proprii reatus sarcina non mediocriter gravat; discat mala sua subtili consideratione perpendere, discat se intra mensuræ suæ metas humiliter cohibere, ne dum id, quod nullo modo prævalet assequi, arroganter usurpet: hoc etiam quod veram humilitas sperare potuisset, prorsus amittat.

CAPUT XIX.

Quod ruina est populi, officium sacerdotis indigni.

Quid est, quæso, o damnabiles carnales homines, quod tanto ambitionis ardore ecclesiasticæ dignitatis culmen appetitis? Quid est, quod tanto desiderio vestræ perditionis nexibus Dei populum illaqueare tentatis? Non vobis sufficit, quia vosmetipsos in alta facinorum præcipitia mergitis, nisi ruinæ vestræ periculo et alios involvatis? Si enim fortasse quis veniat, ut pro se ad intercedendum nos apud potentem quempiam virum qui sibi iratus, nobis vero esset incognitus, dicat, protinus respondemus: Ad intercedendum venire non possumus, quia familiaritatis ejus notitiam non habemus. Si ergo homo apud hominem, de quo minime præsumit, fieri intercessor erubescit: qua mente apud Deum intercessionis locum pro populo arripit, qui familiarem se ejus gratiæ esse per vitæ meritum nescit? Aut ab eo quomodo in aliis veniam postulat, qui, utrum sibi sit placatus, ignorat? Qua in re est adhuc aliud sollicitius formidandum, nè qui placare iram posse creditur, hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Cuncti enim liquido novimus, quia cum is qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.

Qui ergo adhuc desideriis terrenis astringitur, caveat; ne districti iram Judicis gravius accendens, dum loco delectatur gloriæ, fiat subditis auctor ruinæ. Solerter ergo se quisque metiatur, ne locum sacerdotalis officii suscipere audeat, si adhuc in se vitium damnabiliter regnat; ne is, quem crimen depravat proprium, intercessor fieri appetat pro culpis aliorum. Parcite ergo, parcite, et furorem Dei adversum vos inextinguibiliter accendere formidate, ne quem inique agendo patenter offenditis, ipsis quoque orationibus acrius irritetis, ac propria ruina contenti, cavete fieri alienæ perdi-

tionis obnoxii; quatenus quo temperantius nunc **A** ut qui alienum sanguinem volens effuderat, digna
169 peccando corruitis, eo facilius quandoque
 perrecta manu pœnitentiæ per Dei misericordiam
 resurgatis.

CAPUT XX.

Quod de manibus immundorum nolit Deus accipere sacrificium.

Quod si ipse omnipotens Deus de manibus vestris sacrificium dedignatur accipere, qui vos estis, qui nolenti importune præsumatis ingerere? Victimæ quippe impiorum abominabiles Domino (*Prov. XXI*). Sed qui me stomachamini, atque despicitis auscultare scribentem; ipsum saltem audite prophetico vobis ore loquentem: ipsum, inquam, audite concionantem, intonantem, vestra sacrificia respicientem, vestris obsequiis publice reclamantem. Ait enim **B** eximius prophetarum Isaias, imo Spiritus sanctus per os Isaia: « Audite, inquit, verbum Domini, principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri, populus Gomorrhæ. Quo mihi multitudinem victimarumstrarum, dicit Dominus? Plenus sum holocausto arietum, et adipe pinguium: et sanguinem vitulorum, et agnorum et hircorum nolui. Cum veneritis ante conspectum meum, quis quæsit hæc de manibus vestris, ut ambularetis in atriiis meis? Ne offeratis ultra sacrificium frustra; incensum abominatio est mihi: neomenias, et Sabbatum, et festivitates alias non feram; iniqui sunt coetus vestri; Kalendas vestras, et solemnitates vestras odit anima mea; facta sunt mihi molesta, laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus vestras, avertam **C** oculos meos a vobis: et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam; manus enim vestrae sanguine plenæ sunt (*Isa. I*). » Animadvertitis igitur, quia licet omnia vitiorum mala divinæ correptionis sententia communiter feriat, in principes tamen Sodomorum, et populum Gomorrhæ principaliter jaculata descendat; ut si humanæ attestatiōni credere fortasse dissimulat, quam sit hoc mortale vitium, divino saltem testimonio, litigiosorum temeritas acquiescat.

Si autem ab aliquo nobis opponatur, quod in prophetica locutione subjungitur: « Manus, inquit, vestrae sanguine plenæ sunt; » ut videlicet in divinæ inventionis oraculo magis homicidium quam carnis immunditiam velit intelligi, noverit in divinis eloquiis omnia peccata sanguinem nuncupari; David **D** attestante, qui ait: « Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meæ (*Psal. L*). » Verumtamen si et hujus vitii naturam studeamus solerter inspicere et physicorum dicta ad memoriā revocare, invenimus seminis fluxum ex sanguinis origine procreatum. Sicut enim agitatione ventorum aqua maris in spumam convertitur, ita contrectatione genitalium sanguis in humorem seminis excitatur.

Non ergo a sano intellectu abhorrere merito creditur, si quod dictum est, manus vestrae sanguine plenæ sunt, de peste immunditiæ dictum esse videatur. Et hoc fortasse fuit, quod illa in Joab vindicta non ex alia, quam ex fusi sanguinis culpa processit;

ut qui alienum sanguinem volens effuderat, digna eum pœna percelleret, **170** si et sui sanguinis profluvium nolendo toleraret. Sed quia diu disputando ad hoc usque pervenimus, ut et ipsum Dominum immundorum sacrificia reprobantem, et contestatorie prohibentem liquido monstrarem: quid nos peccatores miramur, si ab his in nostra admonitione contemnimur? Si divinæ vocis imperium parvipendi incrassato reproborum corde conspiciamus; quid mirum si nobis non creditur, qui terra sumus?

CAPUT XXI.

Quod nulla sanctitatis oblatio a Deo suscipitur, quæ immunditiæ sordibus inquinatur.

Jam ergo qui sanctorum Patrum reverenda concilia despicit, qui apostolorum apostolicorumque virorum præcepta contemnit, qui canonicæ sanctionis edicta præterire non metuit, qui ipsius divinæ auctoritatis imperium floccipendit, admonendus est saltem ut diem vocationis suæ ante oculos ponat; et quo gravius peccat, eo durius se judicandum esse non ambigat. Sicut sub specie Babylonis ab angelo dicitur: « Quantum se exaltavit, et in deliciis fuit, tantum date ei tormenta et luctus (*Apoc. XVIII*). » Admonendus est, ut consideret, quia quādiu hujus vitii morbo laborare non cessat, etiam si aliquid boni agere cernitur, suscipere tamen præmium non meretur. Nec ulla religio, nulla sane mortificatio, nulla vitæ perfectio oculis superni Judicis digna decernitur, quæ tam turpis immunditiæ sordibus inquinatur.

Ut autem probetur, verum esse quod dicitur, venerabilis Bedæ testimonium in medium deducatur: « Qui, inquit, ita eleemosynam tribuit, ut culpam non dimittat, animam non redimit, quam a vitiiis non compescit. » Hoc ille eremita suo factō probat, qui cum multis virtutibus cum suo quodam collega deservisset, hæc illi per diabolum injecta cogitatio est: ut quādocunq; libidine titillaretur, sic semen detritu genitalis membri egerere deberet, tanquam phlegmā de naribus projiceret; qui ob id et dæmonibus moriens, vidente socio, traditus est. Tum idem socius reatum ejus ignorans, sed exercitia virtutum recolens, pene desperavit, dicens: O quis poterit salvus esse? quomodo iste perit? Cui mox angelus astans, dixit: Ne turberis; iste enim, licet multa fecerit, tamen per illud vitium, quod Apostolus vocat immunditiam (*Rom. I*), cuncta foedavit.

CAPUT XXII.

Quod omnes quatuor illi modi superius enumerati, contra naturam sunt.

Non ergo in eo sibi quisque blandiatur, quia cum alio non corruit, si per semetipsum his luxuriantis illecebræ contaminationibus fluit; cum iste infelix eremita qui dæmonibus in mortis articulo traditur, non alium polluisse, sed semetipsum perdidisse per immunditiam doceatur. Sicut enim ex uno vitis **171** cespite diversi palmites prodeunt, ita ex una Sodomitica immunditia, velut venenatissima radice, quatuor illi ramusculi, quos superius enumeravimus,

oriuntur : ut ex quocunque eorum quis pestiferum botryonem carpat, protinus veneno infectus indifferenter intereat. Ex vinea enim Sodomorum vitis eorum, et propago eorum ex Gomorrha : « Uva eorum, ura fellis, et butrus amaritudinis ipsis (Deut. xxxii). » Serpens enim iste, quem nostrae disputationis sude frangere nitimur, quadriceps est, et cujuscunque capitis dente momordit, totum mox suae nequitiae virus infudit.

Sive ergo semetipsum quis polluat, sive alium quocunque modo, licet discretionem servata, procul dubio tamen Sodomiticum scelus perpetrasse convincitur. Neque enim legitur, quod illi Sodomorum incolae solummodo alios consummato actu corruerint; sed potius credendum est quod juxta effrenatae libidinis impetum, diversis modis sint in se, vel in alios turpitudinem operati. Plane si quis veniae locus in hujus vitii ruina praeberetur, cui propensius remissio indulgenda competeret, quam illi videlicet eremita, qui nesciendo peccavit? qui per simplicitatis imperitiam cecidit? qui sibi hoc licere, velut naturalis officii debitum, aestimavit? Discant miseri, discant se a tam detestabilis vitii peste compescere, lenocinantem libidinis lasciviam viriliter edomare, petulantia carnis incentiva reprimere, terribile divinae districtiois iudicium medullitus formidare; ad memoriam semper revocantes illam apostolicae comminationis sententiam, qua dicitur : « Terribile est incidere in manus Dei viventis (Hebr. x). » Illud etiam formidolose recolentes, quod propheta minaciter intonat, dicens : « Quia in igne zeli Domini devorabitur omnis terra, et in gladio ejus omnis caro (Sophon. i). » Si enim carnales homines divino gladio devorandi sunt, ut quid nunc ipsam carnem damnabiliter diligunt? ut quid carnis voluptatibus enerviter cedunt? Ille nimirum est gladius, quem Dominus per Moysen intentat peccatoribus, dicens : « Exacuam velut fulgur gladium meum (Deut. xxxii). » Et iterum : « Gladius, inquit, meus manducabit carnes (Ibid.); » id est, furor meus deglutiet in carnis delectatione viventes. Sicut enim ii, qui adversus vitiorum monstra confligunt, supernae virtutis auxilio fulciuntur; ita e diverso carnis immunditiae dediti, soli divinae ultionis iudicio reservantur. Unde et Petrus : « Novit, inquit, Dominus pios de tentatione eripere, iniquos vero in die iudicii reservare cruciandos : magis autem, qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant (II Petr. ii). » Quos etiam alibi increpans, ait : « Existimantes, inquit, dici delicias coinquinationes, et maculae deliciis affluentes, conviviis suis luxurjantes in vobiscum, oculos habentes plenos adulterio, et incessabili delicto (Ibid.). »

Nec gloriantur, qui in sacro ordine positi sunt, si execrabiliter vivunt : quia quo altius stantes eminent, eo profundius corruentes jacent : et sicut alios deberent nunc in sanctae conversationis vita praecedere, ita postmodum atrociora coguntur supplicia sustinere; quia juxta Petri vocem : « Deus etiam angelis peccantibus non pepercit, sed ru-

dentibus inferni detractos 172 in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reservari. Et civitates Sodomorum et Gomorrhæorum in cinerem redigens (Gen. xix), eversione damnavit, exemplo eorum qui impie acturi sunt (II Petr. ii). » Quid est quod beatus apostolus postquam diabolicæ damnationis præcipientium retulit, ad Sodomorum quoque, et Gomorrhæorum se mox convertit excidium; nisi ut patenter ostenderet, quia qui nunc sunt immunditiae vitio traditi, simul etiam cum immundis spiritibus aeterna sunt ultione damnandi? Et quos nunc ardor Sodomiticæ libidinis vexat, postmodum etiam cum ipso totius iniquitatis auctore flamma perpetuae combustionis exurat? Cui sententiae etiam Judas apostolus aptissime concinit, dicens : « Angelos, inquit, qui non observaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei, vinculis aeternis sub caligine servavit : sicut Sodoma et Gomorrha, et finitimae civitates simili modo exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram, factae sunt exemplum, ignis aeterni poenam sustinentes (Jud. i). » Patet ergo, quia sicut angeli suum non observantes principatum, tartaræ caliginis meruere supplicium; ita qui a sacri ordinis dignitate, in carnalis vitii voraginem corruunt, in perpetuae damnationis barathrum merito devolvuntur.

Et, ut breviter cuncta concludam, quisquis quolibet eorum modo, quos supra distinximus, nefandae turpitudinis se contagione foedaverit, nisi fructuosae poenitentiae fuerit satisfactioe purgatus, nunquam habere Dei gratiam poterit, nunquam Christi corpore et sanguine dignus erit, nunquam caelestis patriae limen intrabit, quod apostolus Joannes in Apocalypsi manifeste declarat, qui dum de caelestis regni gloria loqueretur, addidit, dicens : « Non intrabit in illam aliquis coinquinatus, et faciens abominationem (Apoc. xxi). »

CAPUT XXIII.

Exhortatio lapsi in peccato hominis, ut resurgat.

Exsurge, exsurge, quaeso, expergiscere, o homo, qui miseræ voluptatis sopore deprimeris; revivisce tandem, qui lethali coram inimicis tuis gladio corruisti. Adest apostolus Paulus; audi illum vociferantem, pulsantem, concutientem, clarisque super te vocibus inclamantem : « Exsurge, inquit, qui dormis, et exsurge a mortuis, et exsuscitabit te Christus (Ephes. v). » Qui Christum resuscitorem audis, cur de tua resurrectione diffidis? Audi ex ore ipsius : « Qui credit, inquit, in me, etiam si mortuus fuerit, vivet (Joan. xi). » Si vita vivificatrix te quaerit erigere, tu cur ulterius seras in tua morte jacere? Cave, cave ergo, ne te barathrum desperationis absorbeat. Mens tua fiducialiter ex divina pietate praesumat, ne pro magnitudine criminis impoenitens obdurescat. Non est enim peccatorum desperare, sed impiorum; nec magnitudo criminum in desperationem adducit animam, sed impietas. Si enim tantum diabolus potuit, ut te in hujus vitii profunda submergeret;

quanto magis te virtus Christi poterit ad eum, **A** **173** de quo lapsus es, verticem revocare? « Nunquid qui cecidit, non adjiciet ut resurgat? » (*Psal.* XL.) Cecidit asinus carnis tuæ in luto sub pondere; est stimulus poenitentiae, qui pungat; est manus spiritus, quæ viriliter extrahat. Samson ille fortissimus, quia male blandienti mulieri secretum sui cordis aperuit, non solum septem crines, quibus virtus alebatur, amisit, sed etiam præda factus Allophylis, oculos perdidit: postmodum vero capillis jam renascentibus, Domini Dei sui auxilium humiliter petiit, templum Dagon stravit, et multo majorem quam prius hostium multitudinem interemit (*Judic.* XVI).

Si ergo te impudica caro tua mollia suadendo decepit, si septem dona sancti Spiritus abstulit, si lumen non frontis sed cordis exstinxit, non concidas **B** animo, noli funditus desperare, adhuc te in vires collige, viriliter excute, fortia tentare præsume, et sic per Dei misericordiam de inimicis tuis poteris triumphare. Et certe Philistæi crines Samson potuerunt quidem radere, sed non evellere, quia et iniqui spiritus licet a te charismata sancti Spiritus ad tempus excluserint, nequaquam tamen prævalent divinæ reconciliationis remedium irrecuperabiliter abnegare. Qualiter, obsecro, de largissima Domini valeas misericordia desperare, qui etiam Pharaonem arguit, quia post peccatum ad poenitentiae remedium non confugit? Audi certe quid dicat: « Brachia, inquit, Pharaonis regis Ægypti contrivi, et non est deprecatus ut daretur in eo sanitas, et redderetur ei virtus ad comprehendendum gladium **C** (*III Reg.* XXI). » Quid dicam Achab regem Israel? qui postquam idola fabricatus est, postquam Naboth Jezrahelitem impie trucidavit, tandem sicut ex parte humiliatus est, ita etiam ex parte est misericordiam consecutus. Teste enim Scriptura, postquam terrorem divinæ comminationis accepit, scidit vestem, et operuit cilicio carnem suam, jejunavitque, et dormivit in sacco et ambulabat demisso capite. Quid itaque post hæc? « Factus est sermo Domini ad Eliam Thesbitem, dicens: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus (*Ibid.*). » Igitur si et illius poenitentia non despicitur, qui nequaquam perseverasse cognoscitur; cur tu ex divinæ miserationis largitate diffidas, si infatigabiliter perseverare **D** contendas? Statue quoque tibi certamen assiduum adversus carnem, armatus semper assiste contra inportunam libidinis rabiem. Si luxuriæ flamma in ossibus æstuat, protinus illam memoria perpetui ignis exstinguat; si callidus insidiator lubricam carnis speciem objicit, illico mens ad mortuorum sepulcra oculum dirigat, et quid illic suave tactu, quid delectabile visu reperiatur, solerter attendat.

Consideret itaque quia virus, quod nunc intolerabiliter fetet, quod sanies, quæ vermes gignit, et pascit, quod quidquid pulveris, quidquid aridi cineris illic jacere conspicitur, olim læta caro fuit, quæ hujusmodi passionibus in sua viriditate subjacuit. Per-

pendantur denique nervi rigidi, dentes nudi, ossium, articularumque compago divulsa, omniumque membrorum compositio enormiter dissipata. **174** Sic, sic informis, atque confusæ imaginis monstrum extrahat ab humano corde præstigium. Pensa igitur quam periculose vicissitudinis sit permutatio, quod per momentaneam delectationem, qua in puncto semen ejicitur, poena, quæ sequitur, per millia annorum curricula non finitur. Cogita quam miserum sit, quod per unum membrum, cujus nunc voluptas expletur, totum postmodum corpus simul cum anima atrocissimis flammaram incendiis perpetuo cruciatur. His, et hujusmodi impenetrabilibus cogitationum clypeis imminetia mala propelle, præterita per poenitentiam dele. Carnis superbiam jejunium **B** frangat; mens assidue orationis dapibus saginata pinguescat. Hoc itaque modo præsul spiritus subjectam carnem disciplinæ freno coerceat, et ad supernam Jerusalem quotidie ferventis desiderii gradibus festinare contendat.

CAPUT XXIV.

Quod ad edomandam libidinem satis prosint castitatis premia contemplari.

Operæ pretium quoque est ut promissa castitati præmia incessanter aspicias, quorum dulcedine provocatus, quidquid versutia callidi insidiatoris opponitur, libero fidei pede transcendas. Si enim attendatur felicitas, ad quam non sine transitu attingitur, leve sit quod transeundo laboratur, et conductus fossor lædium laboris alleviat, dum mercedem operis, quæ debetur, inhiante expectat. Perpende ergo quod de militibus castitatis per prophetam dicitur: « Hic dicit Dominus eunuchis, qui custodierint sabbata mea, et elegerint quod volui, et tenuerint fœdus meum: dabo eis in domo mea et in muris meis locum, et nomen melius a filiis et filiabus (*Isa.* LVI). » Eunuchi quippe sunt, qui insolentes carnis impetus reprimunt, effectumque a se pravæ operationis abscindunt. Plerique autem eorum qui voluptati illecebæ carnalis inserviunt, memoriam sui nominis post se relinquere per posteritatem sobolis concupiscunt; et hoc toto mentis affectu idcirco desiderant, quia nequaquam se huic mundo **C** mori funditus deputant, si nominis sui titulum per superstites residuæ prolis germen extendant.

D Sed multo clarius multoque feliciter hoc ipsum cælibes munus accipiunt, ad quod proleatam tam fervidæ ambitionis æstibus inflammantur, quia apud illum eorum memoria semper vivit, qui per æternitatis statum nulla temporum lege pertransit. Nomen igitur eunuchis melius a filiis et filiabus divina voce promittitur, quia memoriam nominis quam filiorum posteritas per breve temporis spatium potuisset extendere, isti merentur absque ullo oblivionis ostaculo in perpetuum possidere: « In memoria, enim; æterna erit justus (*Psal.* CXXI). » Et iterum in Apocalypsi per Joannem dicitur: « Ambulant mecum in albis, quia digni sunt, et non delebo nomina eorum de libro vitæ (*Apoc.* III): » Ubi iterum dicitur:

« Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati ; A virgines enim sunt, qui sequuntur Agnū quocunque ierit (*Apoc. xiv*) ; » et quod canticum cantant, quod nemo possit dicere, nisi illa centum quadraginta **175** quatuor millia. Singulare quippe canticum Agno virgines cantant, quia cum eo in perpetuum prae cunctis fidelibus, etiam de incorruptione carnis exsultant. Quod videlicet alii justi dicere nequeunt, licet in eadem beatitudine positi mereantur audire ; quia per charitatem quidem illorum celsitudinem gratanter aspi-ciunt, ad eorum tamen praemia non assurgunt. Quapropter pensandum est, atque in mente nostra omni studio revolvendum, quantae dignitatis, quantaeque sit excellentiae illic fieri summum, ubi summa felicitas est esse vel ultimum : illic privilegii celsa conscendere, ubi beatissimum est patria aequitatis B jura servare. Nimirum sicut attestante Veritate, non omnes capiunt verbum hoc in hoc saeculo (*Matth. xix*) ; sic ad illam egregiae remunerationis gloriam non omnes perveniunt in futuro.

Haec, et alia multa hujusmodi, charissime frater, quisquis es, intra mentis tuae secreta considera, totisque viribus carnem tuam ab omni peste libidinis immunem servare festina, ut, juxta apostolicae doctrinae sententiam, scias vas tuum possidere in sanctificatione, et honore, non in passione desiderii ; sicut et gentes, quae ignorant Deum (*I Thess. iv*). Si adhuc stas, praecipitium cave : quod si lapsus es, ad unicum poenitentiae, qui ubique praesto est, manum fiducialiter tende ; ut qui non potuisti cum Abraham procul a Sodomis degere, liceat vel cum C Loth propinquae combustionis excidio jamjam urgente, migrare. Quique navi incolumis subire non valueras portum, sufficiat saltem perlatis fluctus evasisse naufragium : et qui non meruisti ad littoris sinum sine jactura pertingere, libeat arenis exposito, post periculum alacri voce illud beati Jonae celeusma cantare : « Omnes gurgites tui, et fluctus tui super me transierunt ; et ego dixi : Abjectus sum a conspectu oculorum tuorum, verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum (*Jon. ii*). »

CAPUT XXV.

Ubi scriptor probabiliter se excusat.

Si vero in cujuslibet manus libellus iste devenerit, cui conscientia minime suffragante, superius com- D prehensa forte displiceant, meque proditorem, delatoremque fraterni criminis arguat, noverit me favorem interni Judicis toto intentionis studio quaerere ; pravorum vero odia vel linguas detrahentium non timere. Malo quippe cum Joseph, qui accusavit fratres apud patrem crimine pessimo, in cisternam innocens projici (*Gen. xxxvii*) ; quam cum Heli, qui filiorum mala vidit, et tacuit, divini furoris ultione mulctari (*I Reg. ii, iv*). Cum enim per os prophetae divina vox terribiliter comminetur, dicens : « Si videris fratrem tuum inique agentem, et non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tua requiram (*Ezech. v*) ; » quis ego sum, qui in sacro ordine videam tam pestilens facinus inolescere, et velut

A homicida alienae animae, servata censura silentii, divinae districtiois audeam ratiocinium expectare ? et illius reatus fieri incipiam debitor, cujus nequaquam auctor exstiteram ? Et cum Scriptura dicat : « Male dictus, qui prohibet **176** gladium suum a sanguine (*Jer. xlviii*) ; » hortaris me ut gladius linguae meae in taciturnitatis theca repositus, et sibimet pereat ; dum offensionis rubiginem contrahit ; et aliis non proficiat, dum culpas prave viventium non configit. Gladium quippe a sanguine prohibere, est correctionis verbum a carnalis vitae percussione compescere. De quo gladio rursus dicitur : « Ex ore enim gladius ex utraque parte acutus exibat (*Apoc. i*). » Qualiter enim proximum meum sicut meipsum diligo, si vulnus quo eum non ambigo crudeliter mori, negligenter sero in ejus corde grassari ? videns ergo vulnera mentium, curare negligam sectione verborum ? Non me ita egregius praedicator docet, qui eo se a proximorum sanguine mundum credidit, quo feriendis eorum vitiis non pepercit ; dicit enim : « Contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium : non enim subterfugi, quo minus annuntia- rem omne consilium Dei vobis (*Act. xx*). » Non ita me Joannes instruxit, cui videlicet angelica admonitione praecipitur : « Qui audit, dicat : Veni (*Apoc. xxi*). » Ut nimirum cui se vox interna insinuat, illuc etiam clamando, alios quo ipse rapitur, trahat ; ne clausas fores etiam vocatus, inveniat, si vocanti vacuus appropinquat.

C Sane si me ratum ducis corripientem corripere, et ut ita loquar, praesumptoriae argutionis arguere, cur non Hieronymum corripis qui contra diversas haereticorum sectas tam mordaciter disputat ? Cur non Ambrosium laceras, qui in Arianos publice conacionatur ? Cur non et Augustinum, qui in Manichaeos atque Donatistas tam austerus litigator invenitur ? Dicis mihi : Jure illi, quia contra haereticos, contra blasphemos ; tu autem non times carpere Christianos.

Ad quod ego sub brevitate respondeo ; quia sicut illi nitebantur egressos et jam errantes ad ovile reducere ; ita etiam nostrae intentionis est, eos, qui qualitercunque intersunt, ne exeant, prohibere. Illi dicebant : « Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis, nam si essent ex nobis, mansissent utique nobiscum (*I Joan. ii*). » Et nos dicimus : Nobiscum quidem sunt, sed male. Studeamus ergo si possibile est, ut deinceps bene sint nobiscum. Illud etiam addimus, quia si pessima est blasphemia, nescio, in quo sit melior sodomia. Illa enim facit hominem errare ; ista perire. Illa a Deo animam dividit ; diabolo ista conjungit. Illa de paradiso ejicit ; ista in tartarum mergit. Illa mentis oculos caecat ; in ruinae voraginem ista praecipitat. Et si subtiliter indagare satagimus, quod utriusque criminis in statera divini examinis gravius penset, inquisita sacra Scriptura plenius docet. Ubi siquidem filii Israel, qui Deum blasphemantes, idola coluerunt, in captivitatem ducti ; Sodomitae autem coelestis ignis, et sulphuris re-

Periuntur incendio devorati (*Gen. xix*). Neque ego A sanctos doctores idcirco proposui, ut fumigantem torrem clarius præsumentem conferre sideribus, quippe qui vix indigno ore tam excellentissimos viros sine offensione commemoro, sed hoc dico, quia quod ipsi vitia corrigendo, et confundendo fecerunt, hoc etiam juniores, ut facerent docuerunt: et si eorum tempore cum tanta impudentiæ libertate hæc pestis fuisset oborta, 177 non dubie credimus, quod prolixa hodie viderentur contra eam volumina codicum exarata.

Nemo me ergo dijudicet, dum adversus mortale vitium disputo; ubi non opprobrium, sed provecum potius fraternæ salutis inquiri, ne dum corripientem persequitur, delinquenti favere videatur. Sed ut Moysi verbis utar: « Si quis est Domini, jungatur B mecum (*Exod. xxxii*). » Videlicet ut qui se Dei militem recognoscit, ad confundendum hoc vitium se ferventer accingat, hoc totis viribus expugnare non desinat; et ubicunque fuerit repertum, acutissimis verborum spiculis confodere, et trucidare contendat; quatenus dum captivator densa cuneorum acie circumfunditur, captivus ab his, quibus servierat, vinculis absolvatur; et dum adversus tyrannum consona vox omnium unanimiter clamat, is qui trahebatur, præda fieri furentis monstri proinus erubescat: quique ad mortem se rapi plurimorum testimonio prohibente non dubitat, in semetipsum reversus, ad vitam redire quantocius non pigrescat.

CAPUT XXVI.

Ubi ad dominum papam sermo reflectitur.

Nunc autem ad te, papa beatissime, in ipsius Opusculi calce recurrimus, ad te styli hujus articulum revocamus, ut cui incipientis origo dirigitur, in ipsum merito peracti operis clausula terminetur. Petimus igitur, et humiliter imploramus, ut clementia vestra, si dicere fas est, sacrarum canonum decreta, quæ tamen vobis notissima sunt, solertèr inspiciat; spirituales et prudentes viros ad consultum hujus necessariæ indagatiōis asciscat; nobisque super his capitulis ita respondeat, ut omne de nostro pectore dubietatis scrupulum tollat. Neque hoc dicere idcirco præsumentem, ut ad hoc, Deo auctore, sufficere solam profunditatis vestræ peritiam ignoremus; sed dum D sacræ auctoritatis testimonium adhibetur, dum plurimorum consensu et iudicio res geritur, perversorum hominum querela, quæ fortassis e diverso mu-

ture non erubesceret, sopiatur. Non enim facile patet querela, quod multorum iudicio constituitur. Sæpe autem sententia, quæ ab uno considerata juris æquitate depromitur, ab aliis præiudicium deputatur.

178 Quatuor igitur hujus vitii diversitatibus, quas superius enumeravimus, diligenter inspectis, dignetur me beatitudo vestra decretali pagina clementer instruere, cui earum obnoxius debeat ab ecclesiastico ordine irretractabiliter adjici; cui vero prælato discretionis intuitu, possit hoc officium misericorditer indulgeri; quo supradictorum modo, et cum quantis lapso liceat cuique in ecclesiastica dignitate persistere; qualiter autem, et cum quantis, si fœdatus fuerit, compellendus est in dicta necessitate cessare. Ut ex eo, quod uni dirigitur; multi eadem laborantes ignorantia, doceantur, quatenus ambiguitatis nostræ caliginem, auctoritatis vestræ lucerna dimoveat; atque, ut ita loquar, apostolicæ sedis ferrum ex agrotantis conscientie totius erroris radicibus germen evellat.

Annuat omnipotens Deus, reverendissime Pater, ut tempore apostolatus vestri, et hujus vitii monstrum prorsus intreat, et jacentis Ecclesiæ status undique ad sui vigoris jura resurgat.

SCHOLIA.

Legis præceptum est, ut cum quis lepra perfunditur, sacerdotibus ostendatur: tunc autem non sacerdotibus, sed leproso potius ostenditur, cum immundus immundo peractam communem nequitiam confitetur.
C De his, quæ hoc in Opusculo scribit B. Damianus, ejus mens potius spectanda quam verba. Neque enim ille significat confessionem ejus, qui sacerdoti complici confitetur, ob potestatis defectum, invalidam esse, si ille justum titulum atque jurisdictionem obtinet; sed vult dicere hujusmodi confessionem fructu carere, ac quodammodo delusoriam esse; quoniam verecundiæ ruborem pœnitens nec sentit, nec ad compunctionem excitari potest ab eo, cujus pravi exempli species ante oculos versatur. Quæ omnia auctor expendit, ut in textu videre est; ubi etiam ait: Confessionem factam complici sacerdoti, non ea severitate fieri ob facilem pœnitentiam condonantis. Quare omnes Summistæ licet confessionem illam validam esse teneant, non tamen laudant, si fiat; nisi in casu extremæ necessitatis. Sic censent Glos. in cap. *Omnes*, 30, quæst. 1; Sylvester verbo *Confessio*, 1, n. 17, atque alii.

Sit nomen Domini benedictum.